

specifikace: K projednání a rozhodnutí sporu o určení neplatnosti nebo neúčinnosti rubopisu na akcii jsou v prvním stupni věcně příslušné krajské soudy.

§ 9 odst. 2 písm. e) o. s. ř.

§ 9 odst. 2 písm. j) o. s. ř.

č.j. Ncp 368/2021

Usnesení

Vrchní soud v Praze jako soud nadřízený rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Františka Kučery a soudců Mgr. Martina Řezníčka a JUDr. Aleše Šťastného v právní věci

žalobkyně:

E. D.

zastoupená advokátem JUDr. Tomášem Sokolem
sídlem Sokolská 1788/60, 120 00 Praha 2

proti

žalovaným:

1.) P. D.

zastoupený advokátkou Mgr. Veronikou Bočanovou
sídlem Lazarská 11/6, 120 00 Praha 2

2.) J. M.

zastoupený advokátem JUDr. Michalem Steinerem
sídlem Platněřská 88/9, 110 00 Praha 1

o určení neplatnosti a neúčinnosti právního jednání,

vedené u Okresního soudu v Chebu pod sp. zn. 17 C 34/2020, o určení věcné příslušnosti,

takto:

I. K projednání a rozhodnutí věci jsou v prvním stupni věcně příslušné krajské soudy.

II. Po právní moci tohoto usnesení bude věc postoupena k dalšímu řízení Krajskému soudu v Plzni.

Odůvodnění:

1. Žalobkyně se žalobou doručenou dne 30. 1. 2020 Okresnímu soudu v Chebu (dále jen „předkládající soud“) domáhá proti žalovaným určení neplatnosti a neúčinnosti rubopisu prvního žalovaného na specifikovaných akciích (dále i jen „Akcie“) s tím, že smlouva o převodu Akcií mezi žalobkyní a prvním žalovaným, jako převodci, a druhým žalovaným, jako nabyvatelem, nebyla nikdy platně uzavřena.

2. Předkládající soud předložil věc Vrchnímu soudu v Praze (dále jen „nadřízený soud“) k rozhodnutí podle § 104a odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), když podle jeho názoru není dána jeho věcná příslušnost k projednání a rozhodnutí dotčeného sporu, neboť věcně příslušnými jsou podle § 9 odst. 2 písm. j) o. s. ř. krajské soudy.
3. Žalobkyně a první žalovaný se k postupu předkládajícího soudu nevyjádřili.
4. Druhý žalovaný považoval výzvu za nejasnou z hlediska patrně písařské vady v označení zákonné ustanovení, podle něhož se předkládající soud dovolává věcné příslušnosti krajských soudů. Jinak dovozoval, že k řízení o neplatnost právního jednání v důsledku neudělení souhlasu druhého manžela s nakládáním s věcí, která by měla náležet do společného jmění manželů, jsou v prvním stupni příslušné okresní soudy. Poukazoval na to, že předkládající soud již musel otázku své věcné příslušnosti dříve zkoumat, když připustil změnu žaloby a nařídil jednání.
5. Podle § 11 odst. 1 věta první a druhá o. s. ř., řízení se koná u toho soudu, který je věcně a místně příslušný. Pro určení věcné a místní příslušnosti jsou až do skončení řízení rozhodné okolnosti, které tu jsou v době jeho zahájení řízení.
6. Podle § 9 odst. 1 o. s. ř., nestanoví-li zákon jinak, jsou k řízení v prvním stupni příslušné okresní soudy.
7. Podle § 9 odst. 2 písm. e) o. s. ř., krajské soudy rozhodují jako soudy prvního stupně ve věcech vyplývajících z právních poměrů, které souvisejí se zakládáním obchodních korporací, ústavů, nadací a nadačních fondů, a ve sporech mezi obchodními korporacemi, jejich společníky nebo členy, jakož i mezi společníky nebo členy navzájem, vyplývají-li z účasti na obchodní korporaci.
8. Podle § 9 odst. 2 písm. j) o. s. ř., krajské soudy rozhodují jako soudy prvního stupně ve sporech z finančního zajištění a sporech týkajících se investičních nástrojů a cenných papírů nebo zaknihovaných cenných papírů, i když se nejedná o investiční nástroje.
9. Obchodní korporace jsou upraveny v zák. č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích (dále i jen „ZOK“). Akciová společnost je jako obchodní společnost obchodní korporací (§ 1 odst. 1, 2 ZOK).
10. Žalobkyně se žalobou (jejíž obsah vymezuje předmět sporu, který je určující pro stanovení věcné příslušnosti soudů ve sporném občanském soudním řízení - viz například usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 2. 2012, sp. zn. I. ÚS 3348/10) domáhá určení neplatnosti a neúčinnosti rubopisu prvního žalovaného na Akciích s tím, že k případnému převodu Akcií ze žalobkyně a prvního žalovaného na druhého žalovaného nedošlo.
11. Standardní soudní praxe (například zejména usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2017, č. j. 29 Cdo 4825/2015, publikované pod číslem 141/2018 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, které je přílehlavé i pro projednávanou věc, nebo i usnesení zdejšího nadřízeného soudu ze dne 27. 4. 2020, sp. zn. Ncp 270/2020, či usnesení ze dne 24. 8. 2020, sp. zn. Ncp 552/2020, veřejnosti přístupná na internetu pod adresou: <https://www.justice.cz/web/vrchni-soud-v-praze/>) je ustálena v názoru, že za spory mezi společníky navzájem, které vyplývají z účasti na obchodní společnosti, se podle § 9 odst. 2 písm. e) občanského soudního řádu, ve znění účinném od 1. 1. 2014, považují též „spory, jejichž základ „leží“ ve smlouvách o převodu podílu, a to bez ohledu na to, zda na obou stranách smlouvy stojí stávající společníci, či zda je podíl převáděn ze stávajícího společníka na třetí osobu“.
12. Nejvyšší soud se ve svém usnesení ze dne 15. 6. 2017, sp. zn. 29 Cdo 4825/2015 také (i přímo) vyjádřil k problematice věcné příslušnosti soudů v občanském soudním řízení ke sporům ze smluv o převodu akcií jako účastnických cenných papírů, když uvedl, že (cit.): „krajské soudy jsou podle § 9 odst. 2 písm. e) o. s. ř., ve znění účinném od 1. ledna 2014, věcně příslušné k rozhodování sporů ze smluv o převodu podílu v obchodní korporaci, a to bez ohledu na to,

zda je podíl představován účastnickým cenným papírem“. Právě citovaný závěr nadřízený soud sdílí a nemá žádný důvod se od něj odchylovat ani v poměrech projednávané věci, jejímž předmětem je rovněž spor ze smlouvy o převodu podílu v obchodní korporaci, který je představován účastnickým cenným papírem - akcií (k tomu také např. usnesení zdejšího soudu ze dne 5. 8. 2020, sp. zn. Ncp 485/2020, usnesení ze dne 22. 9. 2020, sp. zn. Ncp 618/2020, veřejnosti přístupná na internetu pod adresou: <https://www.justice.cz/web/vrchni-soud-v-praze/>).

13. Principem úpravy § 9 odst. 2 písm. e) o. s. ř. (jakož i § 9 odst. 2 písm. f) o. s. ř.) je ponechat rozhodování v oblastech korporátního práva v prvním stupni krajským soudům, právě pro specifičnost korporátních vztahů. To ostatně vyplývá i z důvodové zprávy k zákonu č. 293/2013 Sb., kterým byl s účinností od 1. 1. 2014 novelizován občanský soudní řád i v úpravě věcné příslušnosti krajských soudů v § 9 odst. 2 písm. e), podle níž byla dosavadní úprava (do 31. 12. 2013) obsažená v § 9 odst. 3 písm. g) občanského soudního řádu (v němž bylo výslovně uvedeno, že jde i o vztahy ze smluv, jimiž se převádí podíl společníka) převzata, „pouze byla legislativně technicky sloučena s úpravou § 9 odst. 3 písm. c)“. Úprava věcné příslušnosti do 31. prosince 2013 obsažená v § 9 odst. 3 písm. c) a písm. g) občanského soudního řádu, se nadále (od 1. 1. 2014) nachází v § 9 odst. 2 písm. e) o. s. ř., byť tento typ sporů již zákon speciálně nevypočítává.
14. Jelikož žalobou uplatňované nároky mají (mít) základ v (neplatném nebo neúčinném) převodu Akcií, lze učinit závěr, že v projednávané věci je dána věcná příslušnost krajských soudů podle § 9 odst. 2 písm. e) o. s. ř.
15. Nadřízený soud považuje za vhodné vyjádřit se též k otázce významu § 9 odst. 2 písm. j) o. s. ř.
16. Ustanovení § 9 odst. 2 písm. j) o. s. ř., a to s účinností od 30. 9. 2017, zahrnuje též spory týkající se obecně cenných papírů nebo zaknihovaných cenných papírů. Mezi spory „týkající se cenných papírů“ bezpochyby spadají též spory týkající se převodu akcií jako účastnických cenných papírů.
17. V dané věci jde tak také o spor týkající se (neplatného převodu) Akcií jako cenných papírů.
18. Právě „účastnická“ povaha akcií jako cenných papírů (také) zakládá věcnou příslušnost krajských soudů ke sporům ze smluv o převodu (včetně úplatné formy převodu) akcií, a to jak podle § 9 odst. 2 písm. e) o. s. ř., tak i podle § 9 odst. 2 písm. j) o. s. ř., když mezi uvedenými ustanoveními o. s. ř. nelze v daném ohledu dovodit vztah obecného a speciálního, neboť každé z dotčených ustanovení cílí na odlišnou vlastnost akcie, s níž jsou jednak spojena práva akcionáře jako společníka akciové společnosti („účastnická“ povaha akcie), přičemž se současně jedná o cenný papír, to vše ve smyslu § 256 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů.
19. Lze proto uzavřít, že k projednání a rozhodnutí sporu o určení neplatnosti nebo neúčinnosti rubopisu na akciích jsou v prvním stupni věcně příslušné krajské soudy.
20. Na posouzení věcné příslušnosti nemá vliv okolnost, zda předkládající soud v průběhu řízení rozhodoval o změně žaloby nebo nařizoval jednání.
21. Vrchní soud v Praze jako soud nadřízený proto z těchto důvodů rozhodl podle § 104a odst. 2 poslední věta o. s. ř., že k projednání a rozhodnutí této věci jsou v prvním stupni věcně příslušné krajské soudy, a zároveň podle § 104a odst. 6 o. s. ř. rozhodl o postoupení věci Krajskému soudu v Plzni jako soudu věcně příslušnému.
22. Usnesením o věcné příslušnosti jsou účastníci a soudy vázáni (§ 104a odst. 7 o. s. ř.).
23. Není ale vyloučeno, aby se soud, jemuž byla věc takto postoupena jako soudu věcně příslušnému, zabýval případně svou místní příslušností (§ 104a odst. 6 věta za středníkem o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto usnesení není odvolání ani dovolání přípustné.

Praha 21. května 2021

JUDr. František Kučera
předseda senátu